

Afgørelse om, at lavbundsprojekt Gammelgård Sø ikke er omfattet af krav om miljøvurdering

Landskab og Skov
J.nr. 2022 - 36956
Ref. JOFAH
Den 31. oktober 2022

Miljøstyrelsen har den 12. maj 2022 modtaget jeres ansøgning via Skanderborg Kommune om genetablering af en afvandet sø ved nedlæggelse af et pumpelag. Projektet er beliggende i Skanderborg kommune i Randers Fjords opland.

Afgørelse

Miljøstyrelsen har på baggrund af en screening vurderet, at projektet ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter § 21 i miljøvurderingsloven¹.

Afgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennemgå en miljøvurderingsproces. Bygherre har ansvar for at indhente eventuelle nødvendige tilladelser og dispensationer for at realisere projektet.

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som er beskrevet i ansøgningen og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, som er gældende på screeningstidspunktet.

Hvis projektet ændres, er bygherre forpligtet til at ansøge igen med henblik på at få afgjort om ændringen er omfattet af krav om miljøvurdering.

Afgørelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, jf. miljøvurderingslovens § 39.

Sagens oplysninger

Ansøgningen er indgivet i henhold til § 18 i miljøvurderingsloven. Ansøgningen er fremsendt til Miljøstyrelsen, som varetager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser for anlægget, jf. §3, stk. 1, nr. 1 i miljøvurderingsbekendtgørelsen², da staten er bygherre. For bilag se nederst i dokumentet.

Projektet er omfattet af bilag 2, 11 f og g i miljøvurderingsloven: henholdsvis, "Anlæg af vandveje og kanalbygning uden for søterritoriet samt regulering af vandløb" og "Dæmning og andre anlæg til opstuvning eller varig oplagring af vand".

¹ LBK nr. 1976 af 27/10/2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

² BEK nr 1376 af 21/06/2021 Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter

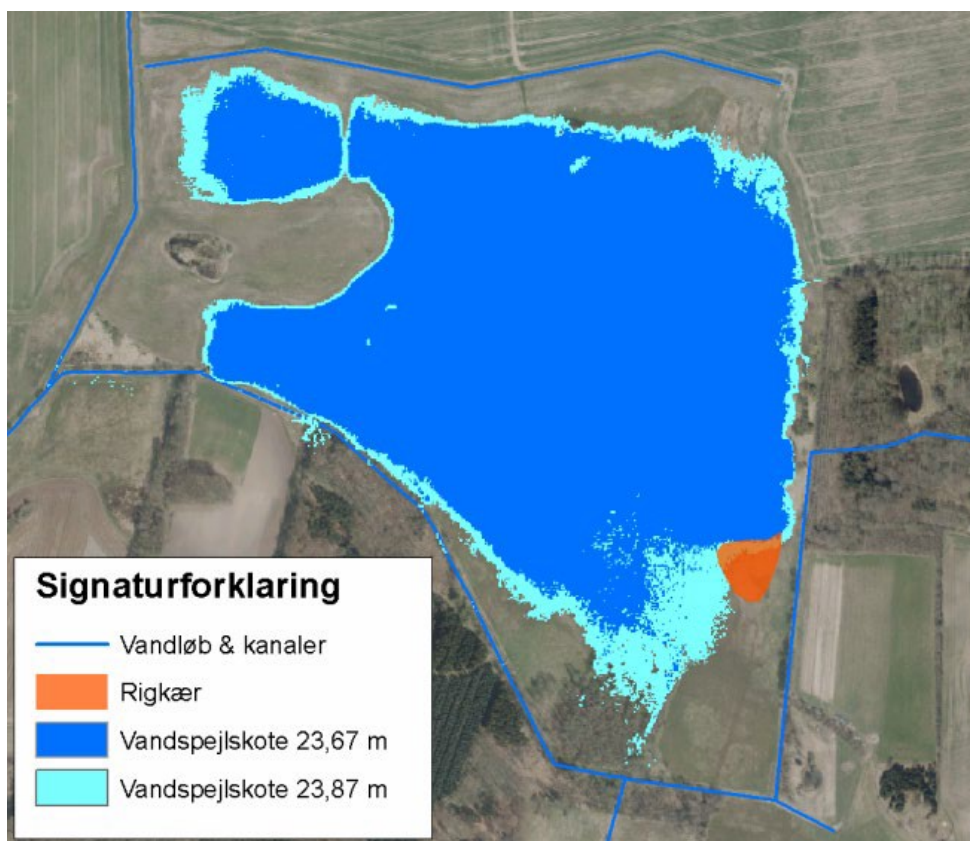
Projektbeskrivelse

Formålet med lavbundsprojekt Gammelgård sø er:

- At reducere landbrugets udledning af drivhusgasser
- At fremme naturens kvalitet, sammenhæng og robusthed
- At skabe naturlig hydrologi og forbedre vandmiljøet

Projektet omfatter genetablering af en sø i projektområdet, hvor vandstanden i søen er defineret på baggrund af vandstanden (årsmiddel) i Knud Å, som området naturligt vil afvande til. Projektet vil i vintersituationen være tilsvarende den nuværende vintertilstand i området, hvor vandstanden er styret af Knudå og landvindingslagets pumpe er slukket.

Scenariet beskriver minimumsvandstanden i søen, såfremt der fremadrettet skal være naturlig hydrologi og afløb fra søen til Knud Å. Med udgangspunkt i vandspejlsberegningerne vil søen have et vandspejl i kote 23,67 m ved en årsmiddelfastrømning i Knud Å (se figur 1). Nordre Landkanal nedlægges som afvandingskanal og udløbet i Knud Å sløjfes. Afløbet fra Søballe og Søndre Landkanal bibeholdes i den nuværende tilstand.

Figur 1 Det projekterede vandspejl for den kommende sø i forhold til det særligt gode rigkær og Knud Å (vandløbet i venstre side)

Sløjfning af drængrøfter

Ved gennemførelse af projektet vil den centrale del af projektområdet stå under vand det meste af året. Det vurderes derfor ikke nødvendigt at tildække de centrale

drængrøfter i området. Af hensyn til kommende færdsel og evt. afgræsning i området, skal spidserne af afvandingsgrøfterne opfyldes med overskudsjord fra anlægsarbejdet. Alternativt lægges brinkerne ned så der bliver en blød overgang mellem eng og gammel kanal. Området er ikke egnet til store maskiner og endelig løsning aftales i samarbejde med lodsejer og entreprenør.

Nedlægning af pumpestation og etablering af overløbstærskel fra søen

Pumpestationen nedbrydes, og beton- og rørelementer bortskaffes. Der etableres et afløb fra området via en tærskel i den fastsatte kote (23,67 m). Tærsklen udformes med et naturligt udseende, så denne passer med landskabet i området. Tærsklen sikres med kampesten/håndsten, der skal sikre mod erosion ved høj afstrømning. Da projektet ønskes fulgt i et forskningsforsøg, vil der i en årrække blive foretaget løbende målinger af næringsstoffer fra den nyanlagte sø. Det bliver derfor nødvendigt at etablere et styret overløb, hvori målestationen kan etableres. Når måleperioden er udløbet, kan røret afmonteres og afløb fra søen kan løbe naturligt over tærsklen.

Etablering af fordelerrender i nordre landkanal

Nordre Landkanal nedlægges som afvandingsgrøft og dermed ophører dens nuværende funktion, der sikrer afledning af vand til Knud Å. Brinkerne på sydsiden af grøften udjævnes på udvalgte strækninger, hvorved der skabes en overrislingszone ind mod projektområdet (se kort). Kanalen lukkes på de strækninger hvor der ikke skal skabes overrisling.

Omlægning af dræn

I den norsøstlige del af projektområdet tilgår et hoveddræn. Dette omlægges, og der etableres ligeledes en fordelerrende ved drænudløbet. Fordelerrenden etableres på den nuværende omdrifts jord.

Sikring af dige mellem sø og Søndre Landkanal

Diget langs Søndre Landkanal sikres punktvis ved tilførsel af jord. Dette med henblik på at mindske hyppigheden af overløb ind i projektområdet, når der opstår en stuvningszone fra Knud Å. Diget sikres punktvis med 20-30 cm jord over en strækning på omkring 300 m, hvorfor der samlet skal tilkøres højst 100 m³ jord.

Reetablering af §3 og fjernelse af energi poppel

I den nordøstlige del af projektområdet inddrages landbrugsjord til projektet og pålægges dyrkningsrestriktioner som resten af projektområdet, således at tidligere ejers opdyrkning af §3 beskyttet eng føres tilbage. Den endelige afgrænsning er aftalt med ejendommens nye ejer samt Skanderborg kommune.

I hele projektområdet fældes energipoppel, der er plantet som energiafgrøde. Efterfølgende foretages en grenknusning til ca. 5 cm under jordoverfladen, som forsøg på at hindre genvækst af poppel. Som led i opfyldelse af aktivitetskravet på arealet, forventes det, at dele af arealet efterfølgende vil blive slået, hvilket kan holde genvæksten nede. Det kan dog ikke afvises, at der på de arealer som ikke kan slås med maskiner og som ikke er våde nok til at drukne genvæksten, vil komme lokale lommer af genvækst, ligesom der i dag er små øer af pil og el der i nogen grad vil overleve genetableringen af den naturlige hydrologi.

Biomassehøst

Som led i forberedelsen af reetablering af Gammelgård Sø og som del af indsats for at fjerne noget af den mobile fosforpulje inden genetableringen af naturlig hydrologi, er der i 2021 foretaget biomassehøst på de arealer der har status af permanent græsafrøde. Denne biomassehøst gentages i 2022 umiddelbart inden reetablering af søen. Første biomassehøst fjernede ca. 168 kg fosfor og 2 ton kvælstof fra området. Biomassehøst forventes gentaget i 2022 umiddelbart inden reetablering af søen.

Pumpelaget og matrikler

Som konsekvens af projektet, nedlægges pumpelaget på en ekstraordinær generalforsamling og det er aftalt at pumpelagets arealer tilbageføres til de matrikler hvorfra de oprindeligt kom. Alle lodsejere i området ønsker at beholde deres arealer, hvorpå der bliver tinglyst en vådområdeservitut.

Projektets beregnede miljøeffekter:

Idet projektet oprindeligt er forundersøgt i 2016, er projektets forventede effekter på CO₂, kvælstof og fosfor blevet genberegnet ud fra nyeste viden og opdaterede regneark. Overordnet set bidrager projektet til en forholdsmæssig stor CO₂ tilbageholdelse samt til mindre kvælstof og fosforreduktioner til gavn for nedstrøms recipienter.

Projektareal	43,97 ha	
Andel af tørvejord	40,57 ha	92%
CO ₂ tilbageholdelse	756,9 ton/år	17,2 ton/ha/år
Målt nuværende kvælstoftab 2020/2021	1057-2089 kg TN/år	24-48 kg TN/ha/år
Kvælstofreduktion gennem området beregnet	2691 kg N	61 kg N/ha
Kvælstofreduktion til fjorden (inkl. Søretention)	53 kg N/år	1,21 kg N/ha/år
Målt udledning af fosfor 2020 og 2021	44-69 kg P/år	
Beregnet udledning af fosfor efter	29-80 kg P/år	

Naturstyrelsen oplyser, at de samlet set vurderer, at projektet vil føre til en nedgang i fosfortabet fra projektområdet. Projektet forventes overordnet set at gavne områdets natur og understøtte og udbygge levesteder for de arter der er tilknyttet området.

Vurdering

Miljøstyrelsen har på baggrund af ansøgningsmaterialet vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet, og derfor ikke kræver udarbejdelse af en miljøvurdering. Dette er uddybet og begrundet nedenfor.

Beskyttet natur

Naturbeskyttelseslovens § 3

Projektet er beliggende inden for flere naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. En betydelig del af projektområdet er § 3-natur, der er her tale om § 3 søer, moser og enge. Især mosearealerne vurderes at have en meget begrænset naturværdi, som følge af tilgroning og mangel på pleje. I forbindelse med projektets udførelse vil landbrugsdriften i hele projektområdet (43,79 ha) blive ekstensiveret og størstedelen af området vil være vanddækket. Der vil også blive reetableret § 3 eng der tidligere har været ulovligt dyrket.

Der er identificeret to områder med god/høj naturværdi inden for projektområdet. Især rigkær-området i projektets sydøstlige del har en høj naturværdi. Ved besigtigelse i 2018 blev der registreret 58 plantearter bl.a. leverurt og krognæb-står på et område med frembrydende trykvand. Der har tidligere været registreret bl.a. maj-gøgeurt i samme område. Naturstyrelsen har i samarbejde med Skanderborg Kommune, genbesigtiget området i 2022. Dette har ikke givet anledning til en ændring i vurderingen af områdets naturindhold.

Der er derfor i det endelige projekt fastlagt et vandspejl i søen, der sikrer, at rigkæret ikke påvirkes med overfladevand, når der er frit afløb fra søen til Knud Å. Projektet vurderes således ikke at påvirke naturværdiernes tilstand i området, idet rigkæret ikke påvirkes af overfladevand i højere grad end hidtil. Ved landbrugsdriftens ophør og genskabelsen af hydrologien, vil der tillige være mulighed for at arterne kan spredes i området. Der vil med tiden kunne udvikles fugtige enge på de tilstødende arealer omkring søen, med et karakteristisk plantesamfund. De centrale moser og enge vil i fremtiden være vanddækkede, og indgå i søarealet. Størstedelen af de sydøstlige enge vil bibeholdes tæt på nuværende tilstand, og der vil fortsat være mulighed for at de kan afgræsses i sommerhalvåret, rigkæret kan således plejes som hidtil.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at projektet ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger af § 3 beskyttet natur i projektområdet. Da §3 områder, der er vurderet som god/høj naturværdi, ikke vil blive væsentligt påvirket af projektets udførelse. Yderligere vil genskabelsen af hydrologien som udgangspunkt medføre positive ændringer for § 3 områder af ringere tilstand og give mulighed for med tiden at udvikle andre områder omkring søen.

Samlet vurderes projektet således ikke at medføre væsentlige negative tilstandsændringer i naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der skal dog stadig søges dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Natura 2000

Projektet er beliggende i en afstand af ca. 3,5 km fra nærmeste Natura 2000 område: nr. 232, Lillering Skov, Stjær Skov, Tåstrup Sø og Tåstrup Mose.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 232		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Odder (1355)

Projektet er også beliggende ca. 30 km opstrøms natura 2000-område nr. 49 (Gudenå og Gjern Bakker). Projektområdet afvander til Gudenåen.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 45		
Naturtyper:	Søbred med smårter (3130)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	A-mudderbanke (3270)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn kølleuldsmed (1037)	Bæklampret (1096)
	Stor vandsalamander (1166)	Odder (1355)
	Damflagemus (1318)	

På baggrund af projektets karakter, uden væsentlige emissioner eller øvrige udledninger til og gener for omgivelserne, samt den faktiske afstand til Natura 2000-området, vurderes det, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke Natura 2000-området og dets udpegningsgrundlag væsentligt, hvorved der ikke skal foretages en konsekvensvurdering af projektets virkninger på nævnte Natura 2000-område jf. habitatbekendtgørelsen³

Projektet vil ikke være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater, naturparker eller lignende områder til beskyttelse af natur og biodiversitet, idet der ikke er faktiske planer herom inden for projektområdet.

Beskyttede arter

Der er ikke registrerede fund af bilag IV arter i området. Der har dog tidligere været observeret bl.a. stor vandsalamander i området. Arterne blev ikke genfundet ved besigtigelsen i 2021, men da der ikke har været driftændringer er det sandsynligt at arterne stadig er i området. Projektet vil medføre etableringen af en ny permanent lavvandet sø. Den nye sø vil sammen med tiliggende naturarealer understøtte arternes habitater og livscyklus. Ligeledes vil spidssnuet frø kunne

³ BEK nr. 1595 af 06/12/2018 Gældende om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

trives i størstedelen af området. Projektets tiltag forventes at gavne spidssnuet frø ved at øge fødegrundlag og forbedre de generelle leveforhold, det forventes dog også at den nye sø hurtigt vil kunne etableres sig en permanent bestand af fisk, som kan have indflydelse på padders overlevelses rate i alle livsstadier.

Det nye vandspejl vil på sigt kunne øge produktionen af insekter til gavn for områdets bestand af flagermus. Projektet vil ikke medføre større ændringer i træbevoksningen/hegn i projektområdet og vurderes derfor ikke at påvirke flagermus negativt.

Der er også observeret kærsanger, gøg og en række vinterrastende vandfugle i området. Etableringen af en stor permanent sø, nye lysåbne arealer omkring søen samt eksisterende pilekrat og skov vil give mulighed for rasteplader, fouragering og ynglesteder for fuglene.

Kommenen har i forbindelse med høringen oplyst at der forekommer odder i området, det er Miljøstyrelsens vurdering at odder ikke vil blive væsentligt negativt påvirket af projektet, grundet projektets karakter.

Miljøstyrelsen har hverken kendskab til eller forventning om tilstedeværelse af yderligere bilag IV arter og/eller rødlistearter som vil kunne blive påvirket væsentligt. Projektet indebærer ikke ændring af jord- og stendiger, fældning af gamle træer, nedrivning af ældre bygninger, negative ændringer af overfladevand herunder søer eller andre lokaliteter, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus, markfirben, padder eller øvrige bilag IV-arter. Ligeledes medfører projektet ikke andre væsentlige påvirkninger uden for projektområdet.

Projektet vurderes ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter at forurene, beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Støv, støj og vibrationer, lys, luft og lugt

Evt. gener vurderes at være af kortvarig karakter og vurderes ikke væsentlige for omkringboende, da der er tale om støj fra almindelige entreprenørmaskiner inden for almindelig arbejdstids, ligeledes vil evt. støv gener kun være fra kørsel og i langt mindre omfang end fra den hidtidige landbrugsdrift. Der vil ikke være væsentlige lugt eller lys gener ifm. projektet.

På baggrund af ovenstående vurderes projektet samlet set ikke at være til væsentlig gene for befolkningen i området, da det ikke vil medføre væsentlige påvirkninger fra støv, støj eller lys i hverken anlægs- eller driftsfasen.

Ressourcer og affald inklusivt spildevand

Der skal bruges omkring 100 m³ lerjord til sikring af diget mod syd.

Der etableres ikke veje eller stier.

Overskudsjord fra omlægningen af dræn og etablering af overrislingszoner benyttes lokalt til opfyldning af den nordlige landkanal samt evt. spidser af drængrofter inden for projektområdet.

Beton- og rørelementer, samt byggematerialer fra pumpestationen bortskaffes til godkendt modtager.

Ingen håndtering af spildevand. Regnvand afledes normalt.

Bygge- og beskyttelseslinjer samt fredninger

Projektområdet er delvist omfattet af eksisterende skovbyggelinje, dog er projektet af en sådan karakter, at det ikke er i strid med skovbyggelinjens formål.

Nærmeste fredning er en kirkefredning i Storring, der ligger ca. 1,6 km nordøst for projektområdet. Projektet vurderes ikke at være i strid med fredningens formål eller i øvrigt påvirke fredningen på baggrund af afstanden hertil.

Kystnærhedszonens hovedsigte er, at de åbne kyster fortsat kan udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi. Det ansøgte projektet vurderes ikke at være til hinder herfor, grundet projekts karakter og afstand til kystnærhedszonens.

Overfladevand og grundvand

Projektet vil reducere afledningen af overfladevand fra området således, at der kan oprettes en permanent sø. Søen vil naturligt afvande til Knud Å, og vil have et vandspejl i kote 23,67 m ved en årsmiddelfastrømning i Knud Å. Søens udbredelse er opgjort til omkring 24 ha med en vandvolumen på 150.174 m³. Dertil kommer de jordmængder, der flyttes fra søområdet, opfyldning af grøfter, sikring af det sydlige dige og opfyldning af lavninger. Søens maksimaldybde vil være ca. 1,5 m, såfremt der ikke foretages yderligere udgravninger i det centrale, laveste område. Søens gennemsnitlige vanddybde er beregnet til 0,63 m. Det forventes at disse værdier vil variere i løbet af året, da de er afhængige af vandstanden i Knud Å, nedbør, afstrømning og grundvands bidrag. Søen vil bidrage til at øge vandets opholdstid i og gennem området, hvilket skaber forudsætninger for en effektiv kvælstofreduktion.

Nordre Landkanal nedlægges og udløbet i Høver Bæk/Knud Å sløjfes, således at afstrømningen fra oplandet mod nord og nordvest i fremtiden tilføres projektområdet. For at sikre den fortsatte afvanding via drænsystemer med udløb i Nordre Landkanal, etableres en fordeleerende i forbindelse med det nuværende tracé for Nordre Landkanal. Fordelerrenden skal sikre en diffus tilledning af drænvand til området, der foruden at mindske risikoen for erosion, også bidrager til en øget kvælstofomsætning ved at øge overrislingen og infiltrationen af det tilførte drænvand.

Projektområdet vil fortsat have afløb til Knud Å via eksisterende afløb ved pumpestationen. Pumpestationen nedlægges og der etableres i stedet en fast tærskel, der skal sikre afløb fra området når vandspejlskoten overstiger 23,67 m. For perioden 2000-2009 er der i gennemsnit registreret 105 dage om året, hvor vandføringen i Knud Å har været højere end årsmiddelvandføringen. De fleste af

disse hændelser er fundet sted i vinter perioden, men der er jævnlige målt høje vandføringer i sommerperioden, sandsynligvis i forbindelse med skybrudhændelser.

Knud Å er et målsat vandløb, der er målsat med god økologisk og kemisk tilstand. Knud Å er i dårlig økologisk tilstand og ukendt kemisk tilstand. Tilstanden for de enkelte økologiske elementer er hhv. for bentiske invertebrater god økologisk tilstand, for macrofytter moderat økologisk tilstand og for fisk dårlig økologisk tilstand. Der er jf. vandområdeplanerne 2021-2027 ikke risiko for at Knud Å ikke opfylder miljømålende i 2027 for samlet økologisk tilstand, men hvorvidt de kemiske mål opfyldes kan ikke risikovurderes.

Nedstrøms Knud Å ligger der 2 målsatte søer, hhv. Veng Sø og Ravn Sø.

Veng Sø er målsat god økologisk og kemisk tilstand. Veng Søes samlede økologiske tilstand er moderat og den kemiske tilstand er ukendt. Tilstanden for de enkelte økologiske elementer er hhv. for fytoplankton høj økologisk tilstand, for macrofytter høj økologisk tilstand og for fisk ukendt tilstand. Veng Sø er i risiko for manglende målopfyldelse for den samlede økologiske tilstand i 2027, risikoen for den kemiske tilstand kan ikke risikovurderes.

Ravn Sø er målsat god økologisk og kemisk tilstand. Ravn Søes samlede økologiske tilstand er ringe og den er i ikke-god kemisk tilstand. Tilstanden for de enkelte økologiske elementer er hhv. for fytoplankton ringe økologisk tilstand, for macrofytter høj økologisk tilstand og for fisk god økologisk tilstand. Ravn Sø er i risiko for manglende målopfyldelse for både den økologiske og kemiske tilstand. Yderligere er Ravn Sø i ikke-god tilstand ift. nationalt specifikke stoffer.

Der findes en forekomst af terrænnært grundvand inden for projektområdet. Denne er målsat god kemisk og kvantitativ tilstand og er klassificeret som god kemisk og kvantitativ tilstand. Det vurderes ikke at der er risiko for manglende målopfyldelse i 2027 for hverken kemisk eller kvantitativ tilstand.

Projektområdet er klassificeret som okkerklasse IV, og derved uden risiko for udledning af okker til vandmiljøet.

Projektets gennemførelse er beregnet til, at medføre en reduktion fra 975 tons CO₂-ækv/år til 255,6 tons CO₂-ækv/år. Dette svarer til en samlet klima effekt på 719,3 tons CO₂-ækv/år eller 16,4 tons CO₂-ækv/ha/år. Naturstyrelsens beregninger kan ses i bilag 7.

Projektområdet består primært af permanente græsarealer, samt mindre udyrkede arealer, som grøfter, markveje o.l. Naturstyrelsen regner med en reduktion på 50 kg N/ha/år for omdriftsarealer, 10 kg N/ha/år for græsarealer og 5 kg N/ha/år for de udyrkede arealer. Den potentielle effekt ved udtag af landbrugsjord udgør samlet 782 kg N/år. Der vil yderligere, blive tilbageholdt og omsat kvælstof fra det direkte opland i projektområdet. Dette er primært via jordmatricen og projektets omsætningsgrad er derfor fastsat til 50%. Naturstyrelsen oplyser, at dette er udgangspunktet for områder, hvor jordbundsforholdene ikke udgør en begrænsning for omsætningen. Det direkte opland til projektområdet udgør 112,6 ha, og tilførslen af kvælstof fra det direkte opland udgør i alt 2.785 kg N/år (beregnet ud fra

oplysninger om jordbundsforhold og arealanvendelse). Med en forventet omsætning på 50% vil den samlede kvælstofreduktion ved nedsivning/overrisling udgøre 1393 kg N/år

Naturstyrelsen oplyser, at der i deres beregninger er justeret for, at det kvælstof, der fjernes ved overrisling, ikke tilføres den nye sø. Den potentielle kvælstofomsætning i søen vil derfor udgøre 517 kg N/år.

Den samlede kvælstofreduktion udgør i alt 2691 kg N/år eller 61 kg N /ha/år, Naturstyrelsens beregninger fremgår af bilag 6.

Naturstyrelsen har indsamlet jordprøver fra projektområdet til bestemmelse af risikoen for frigivelse af fosfor. På grund af ustabile jordbundsforhold og oversvømmelse var det ikke muligt at indsamle jordprøver fra hele området. Naturstyrelsen har derfor foretaget en ekstrapolering af analysedata fra det nærmest liggende delområde, som ud fra viden om jordbund, hydrologi og drifthistorie vurderes sammenlignelige.

Naturstyrelsens beregninger viser, at projektets gennemførelse i værste tilfælde potentielt kan medføre en fosforfrigivelse fra projektarealerne på 196 kg P/år.

Naturstyrelsen oplyser, at den beregnede fosforfrigivelse ikke vurderes at være en merudledning ift. den nuværende afvandningspraksis i projektområdet (se bilag 4). I nuværende forhold bliver pumpen slukket i vinterperioden, hvormed størstedelen af området er vanddækket over flere måneder. Det betyder at der under nuværende afvandingspraksis skabes den høje "first flush" frigivelse hvert år når pumpen stoppes og arealerne vandmættes. Dette vil kun ske en gang ved etableringen af den permanente sø, hvorefter der på sigt vil indfinde sig en ligevægt. Naturstyrelsen forventer, at der i dag er en fosforfrigivelse fra arealerne som er tilsvarende den der er beregnet for projektet og således ikke en merbelastning (se bilag 5). Naturstyrelsen vurderer dog at fosfortilbageholdelsen i nuværende periodevis sø og den kommende permanente sø vil være i samme størrelsesorden, der vil dog være en yderligere positiv effekt af projektet, idet vandet fra nord ledes ned i projektområdet hvor erosionsmateriale fra store afstrømninger kan fanges i stedet for at løbe direkte i Knud Å som under nuværende forhold.

Naturstyrelsen vurderer, at arealerne i dag tilføres ca. 253 kg P/år. En stor andel af denne vil blive optaget af planterne, men i dette område, hvor arealerne nogle gange er for våd et il at planterne har optimale forhold, vil fosforeng kunne ende i jorden og risikere at blive frigivet om vinteren når jorden vandmættes. Gennemførelsen af projektet vil betyde at gødskningen på arealerne ophører og at risikoen for før nævnte udvaskning minimeres. Projektet vurderes derfor at have fosforbalance på den korte sigt og vil på længere sigt netto tilbageholde fosfor efter der er indtruffet en ligevægt.

På det foreliggende grundlag; uden merudledning af fosfor, reduktion af kvælstofudledning, positiv klima effekt ved reduktion af CO₂ samt ingen risiko for okkerudledning er det således Miljøstyrelsens vurdering, at projektet ikke medfører risiko for at forringe den eksisterende tilstand eller forhindre målopfyldelse for målsatte overfladevandområder og grundvandsforekomster, jf. lov om vandplanlægning.

Jordforurening og drikkevandsinteresser

Der er ikke registreret kortlagte jordforureninger inden for projektområdet, der heller ikke er omfattet af kommunens områdeklassificering. Det vurderes derfor, at projektet ikke vil medføre mobilisering af jordforurening, der kan påvirke grundvandsforekomster negativt.

Arealer, landskab og oversvømmelsesrisici

I Kommuneplanen for Skanderborg Kommune (2017-2029) er der følgende udpegninger for projektområdet:

- Skovrejsning uønsket
- Lavbundsareal
- Naturbeskyttelsesinteresser
- Potentielle naturbeskyttelsesinteresser
- Økologisk forbindelse
- Bevaringsværdigelandskaber
- Sammenhængende landskaber

Der foreligger ikke vedtaget lokalplan for området.

Projektet etableres ikke i et tæt befolket område og ligger ikke i et område klassificeret som oversvømmelsesrisiko.

Der findes betydelige kulturhistoriske interesser i området. I den østlige del af undersøgelsesområdet eksisterer rester af en borgvold (Sandgravvold), der ifølge de arkæologiske undersøgelser kan dateres til perioden fra slutningen af 1200-tallet til anden halvdel af 1300-tallet. Borgvolden er anlagt som en kunstig bank ude i den tidligere sø, hvorpå borgen blev bygget. I 1859 blev søen erklæret for tørlagt.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at genopretningen af den naturlige hydrologi ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af borgvolden, idet volden tidligere har sameksisteret med de hydrologiske forhold.

Kumulative påvirkninger

Det er ingen kendskab til planlægning eller realisering af lignende projekter i området, der potentielt kunne have kumulative påvirkninger.

Miljøpåvirkning på tværs af landegrænser (Espoo)

Projektet vurderes ikke at have grænseoverskridende miljøpåvirkninger, idet det ikke forårsager emissioner til miljøet og den visuelle påvirkning er af stærk lokal karakter.

Samlet vurdering

Projektet vurderes ikke at påvirke Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag eller bilag IV arter. Projektet vil heller ikke påvirke rødlistede eller andre fredede arter negativt.

Der vurderes ikke at ske væsentlig negative tilstandsændringer i omkringliggende naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som følge af realisering af projektet. Der forventes ikke væsentlige gener for befolkningen i området i hverken anlægs- eller driftsfasen, ligesom projektet ikke generer emission eller udledning af stoffer til luften eller våde recipienter.

Det er derfor Miljøstyrelsens vurdering, at det anmeldte projekt ikke er omfattet af krav om miljøvurdering, da det ud fra det oplyste ikke vil kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet.

Høring

Miljøstyrelsen har foretaget en høring af Skanderborg Kommune, Museum Skanderborg og muligt berørte parter, hvis kommentarer er indarbejdet i afgørelsen.

Skanderborg Kommunes kommentarer:

Skanderborg Kommune har 11. oktober 2022 modtaget høringen og har følgende bemærkninger til denne:

- anlægsperioden er en anden end angivet i pkt. 4 i anmeldeskemaet,
- odder forekommer som både bilag II og IV art i Natura 2000 området ved Tåstrup Sø, og kommunen vurderer umiddelbart, at Gammelgård Sø området med stor sandsynlighed i fremtiden vil kunne udvikles til rasteområde, da der vil etableres en fiskebestand og relativt uforstyrrede skjulesteder for arten.

Derudover har kommunen ikke kendskab til andre arter eller forhold, som projektet kan forventes at påvirke, ud over det i udkast til screeningsafgørelsen beskrevne.

Vi vurderer på den baggrund, at det kan udelukkes, at projektet vil påvirke bilag IV arter, Natura 2000 områder eller vandområder på en sådan måde, at målopfyldelse jf. Natura 2000- eller Vandområdeplaner samt indsatser jf. indsats- og handleplaner bliver hindret eller forsinket.

Offentliggørelse

Miljøstyrelsens afgørelse offentliggøres udelukkende digitalt. Materialet kan tilgås på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk. Offentliggørelsen finder sted den 31. oktober 2022.

Offentligheden har adgang til sagens øvrige oplysninger med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål af enhver med retlig interesse i sagens udfald samt af landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har

vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer, jf. miljøvurderingslovens § 50.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk/. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr, på 900 kr. for private og 1800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Du kan læse mere om gebyrordningen og klage på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>).

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke modtages gennem Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljøstyrelsen, som videresender anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest fire uger efter offentliggørelsen af afgørelsen dvs. den 28. november 2022.

Betingelser mens en klage behandles

Klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer noget andet. Det betyder, at du kan handle efter Miljøstyrelsens afgørelse. Udnytter du afgørelsen, indebærer dette ingen begrænsning i klagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve afgørelsen. Hvis nævnet tillægger en klage opsættende virkning, skal du afvente nævnets afgørelse før det anmeldte projekt kan gennemføres, og nævnet kan i den forbindelse påbyde påbegyndte bygge- og anlægsarbejder standset.”

Miljøstyrelsens afgørelse kan indbringes for domstolene inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse, jf. Miljøvurderingslovens § 54. På www.domstol.dk findes vejledning om at anlægge en retssag ved domstolene.

Kopi til:

Skanderborg Kommune
Museum Skanderborg
Relevante parter

Bilag:

Bilag 1: Ansøgning
Bilag 2: Kortbilag
Bilag 3: Projektbeskrivelse

Bilag 4: Fosfortab vurdering
Bilag 5: Fosfortab beregning
Bilag 6: Kvælstof beregning
Bilag 7: CO2 beregning

Med venlig hilsen

Jonas Fardrup Hennecke
Biolog
+45 23 70 97 96
jofah@mst.dk